Jigal Krant

De kosjere hamvraag **Bier**

Aangezien de kans groot is dat je dit leest reeds nadat het strengste dieet in de gedocumenteerde geschiedenis der mensheid is ingegaan, begin ik met een leeswaarschuwing: van dit stukje krijg je geweldige zin in een biertje. Met een beetje pech is het kwaad trouwens allang geschied, want op een of andere manier valt de eerste mooie lentedag steevast op de dag dat het nog net geen Pesach is, maar waarop het drinken van bier al wel verboden is. Je vraag je af waarom de Almachtige ons toch elke keer zo plaagt met die tantaluskwellende aanblik van vrolijke terrasjes, waar het bier zo rijkelijk vloeit. Maar goed, onze God houdt nou eenmaal van plagen, lees daar de hagada maar op na.

Je bent er nog? Dan moet je het zelf maar weten. Bier dus. Omdat tarwe, gerst, spelt, haver en rogge een week lang ten strengste verboden zijn (matse is de gevierde uitzondering), is bier op Pesach het spreekwoordelijke varken. Complete rabbinale verhandelingen zijn gewijd aan de vraag of je niet voor Pesach je aandelen Heineken van de hand moet doen. Dat is geen grap. Want hoewel in den beginne alleen de consumptie van graanproducten taboe was, hebben de hoeders van de wet voor alle zekerheid ook het bezit ervan verboden.

Niet gevreesd, je mag je effectenportefeuille intact laten, want – aldus argumenteren onze geleerden – een belegger die zwaaiend met zijn aandeel Heineken aan de fabriekspoort een vat bier komt opeisen, wordt knoerthard uitgelachen. Heineken (sinds Pesach 2011 meer dan verdubbeld in waarde aan de AEX – hou je aandelen vooral nog even aan!) wordt zoals het meeste bier gebrouwen van water, mout en hop. Hop is een hennepsoort en dus geen graan. Mout daarentegen is ontkiemd en gedroogd graan, in de regel gerst. En dat mag niet.

En toch bestaat er kosjer-voor-Pesach bier, in de staat New York op de markt gebracht door Ramapo Valley Brewery. Deze bij mijn weten niet-Joodse brouwerij bottelt een bier op basis van honing. Vooral bestemd voor coeliakiepatiënten, maar bij wijze van bijvangst ook een uitstekend begeleider van charoset en matsekugel. Een erkend rabbinaat gaf er zijn fiat aan.

> Ook aan deze zijde van de oceaan is het hip om glutenmijdend door het leven te gaan

Het honingbier van Ramapo is hier niet verkrijgbaar en dat is getuige de proefnotities van bierfanaten op internet geen groot gemis ('funky smell', 'burned rubber', 'rancid aroma of motor oil', 'This is #$%&*!@ AWFUL!!!'). Maar ook aan deze zijde van de oceaan is het hip om glutenmijdend door het leven te gaan en dus kan het niet anders of ook hier moet graanvrij bier te koop zijn.

De Bierkoning in de Amsterdamse Paleisstraat heeft naar eigen zeggen 1500 verschillende bieren op zijn planken en een aantal is inderdaad glutenvrij. Alleen leren de etiketten dat '100% glutenvrij' gelijkstaat aan '<20 PPM gluten', oftewel minder dan 20 milligram per liter bier. Dat is 20 milligram te veel voor de Joodse Pesachwetten.

Daarnaast blijken de gluten bij veel glutenvrije bieren op speciale wijze te zijn verwijderd. Het bier is dan nog steeds van granen gemaakt en dus niet Pesachproof. Toch vond ik een Duits biertje, gemaakt van water, hop en mout van gierst (niet te verwarren met gerst). Volledig chameetsvrij en ook nog eens prima, wat zeg ik, fantastisch van smaak.

Tot zover het goede nieuws. Want ook als je het ontbreken van een rabbinaal stempel geen bezwaar vindt, kleeft er nog een probleempje aan de Riedenburger Glutenfrei. Het biertje is maar in één winkel te koop en geloof me, op Pesach kan je nog beter worden betrapt door je vrouw bij het binnengaan van een bordeel, dan door een geloofsgenoot bij het betreden van de Bierkoning.

Het spijt me. Je kan niet zeggen dat ik je niet gewaarschuwd heb.

Tamarah Benima

Tegenstrevers

> Onze vijanden leren kennen en de afgrond tussen 'wij' en 'zij' leren overbruggen hoort bij het proces

In de hagada van D. Hausdorff staan bij 'Sjfoch chamatcha' – het gebed aan de Eeuwige om zijn woede uit te storten over allen die het Joodse volk hebben verslonden – namen die verwijzen naar rampen in de Joodse geschiedenis. Ook de bevrijding van onderdrukkers die veel later kwamen dan de farao moeten immers in herinnering worden gebracht om daadwerkelijk de bevrijding uit slavernij – in al zijn vormen – te kunnen beleven.

Lang geleden besloot ik in Berlijn te gaan wonen, 'om mijn demonen te bevechten'. Ik wilde weten wat de daders had bezield. (Elke Duitser was een dader in mijn ogen.) Het was een eerste stap op weg naar bevrijding. Die stap heeft me veel meer vrijheid gebracht dan ik kon vermoeden. Onze vijanden leren kennen en de afgrond tussen 'wij' en 'zij' leren overbruggen hoort bij het proces van bevrijden. In die jaren 70 hoorde ik over de Russische soldaten die iedere vrouw die ze te pakken konden krijgen, verkrachtten. Van zeer jonge meisjes tot stokoude vrouwen. Ook de foto's van platgebombardeerde steden schokten me. Maar ik was opgegroeid met de notie dat er nog veel platgegooid had moeten worden. Maar nu lees ik W.G. Sebald, *De natuurlijke historie van de verwoesting.* De Royal Air Force alleen al voerde 400.000 bombardementsvluchten uit op Duitse steden. Hoe was het in die steden waarin het vuur kilometers hoog oplaaide? Het woord 'huiveringwekkend' schiet tekort voor de beschrijvingen van de woestenij.

Daarmee bezig zijn, hoort voor mij ook bij Pesach. Immers, toen de *benee Jisraël* uit Egypte wegtrok, trokken er slaven uit andere volkeren mee. Samen werden zij tot Gods volk. Gods verplichtingen verbonden hen. De meetrekkenden waren geen daders, het waren anderen. Vijanden zijn de ultieme anderen. De hoop in het jodendom is dat iedereen de bevrijding van God meemaakt. Dus ook vijanden die tot inkeer komen. Onze verplichting is het om op te houden hen als vijanden te blijven zien. Schrijvers als Sebald helpen mij daarbij.

Bevrijding is een ernstige zaak. Gelukkig maakt de seider, die zo'n plezierig kader schept, het behapbaar. Moge u allen bevrijd worden van de angst voor onze tegenstrevers – de vijanden van vroeger en die van nu –, en de tegenstrevers van hun angst voor ons. *Pesach sameach.*

7525_hamvraag_Tamarah.indd 1 31-03-15 13:16